

ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพังงาและกระบี่

นางสาวสุนีย์พร เลิศกุลทานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-579-188-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017726

1173109114

Word Geography of Southern Thai Spoken in
Phangnga and Krabi

Miss Suneeporn Lertkultanon

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-188-1

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นางสาวสุนีย์พร เลิศกุลทานนท์ : ภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้จังหวัดพังงา และกระบี่
(Word Geography of Southern Thai Spoken in Phangnga and Krabi.)
อ.ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ม.ร.ว.กัลยา ดิงศกัทธิ์, 247 หน้า. ISBN 974-579-488-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรของศัพท์ในจังหวัดพังงาและกระบี่ และนำผล
การศึกษามาแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อย พร้อมทั้งเปรียบเทียบการแปรของศัพท์กับการแปรของเสียงและเปรียบเทียบ
กับการแปรของศัพท์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราชที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

ข้อมูลงานวิจัยนี้ได้จากการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังจุดเก็บข้อมูล 92 จุด จาก 92
ตำบล โดยมีอาจารย์ใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 89.13
ของตำบลทั้งหมด

ผลการวิจัยแสดงว่า การแปรของศัพท์สามารถนำมาแบ่งเขตภาษาถิ่นย่อยในบริเวณที่ศึกษาได้
2 บริเวณ และพบว่าแนวแบ่งเขตภาษาคือ แนวที่พาดจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกเฉียงจาก
อ.ตะกั่วทุ่งด้านทิศทะเลอันดามันใน จ.พังงาผ่าน อ.อ่าวลึกและอ.ปลายพระยาไปจนสุดพรมแดนจ.กระบี่

เมื่อนำผลการศึกษานี้ไปเปรียบเทียบกับการแปรของเสียงในบริเวณเดียวกัน พบว่า แนวแบ่ง
เขตที่ได้จากการแปรของศัพท์อยู่บริเวณใกล้เคียงกับแนวแบ่งเขตที่ได้จากการแปรของเสียง และเมื่อนำ
ผลการศึกษานี้ไปเปรียบเทียบกับการแปรของศัพท์ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช พบแนว
แบ่งเขตภาษาที่สำคัญ 2 แนว คือ 1. แนวที่พาดจากทิศเหนือไปทิศใต้แบ่ง จ.พังงากับกระบี่ออกจาก
จ.สุราษฎร์ธานีและนครศรีธรรมราช 2. แนวที่พาดจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกเฉียง ซึ่งรวมพื้นที่ส่วนใหญ่
ของ จ.พังงาไว้กับสุราษฎร์ธานี และรวมพื้นที่ส่วนใหญ่ของ จ.กระบี่ไว้กับนครศรีธรรมราช

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต สุนีย์พร เลิศกุลทานนท์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา กัลยา ดิงศกัทธิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

SUNEEPORN LERTKULTANON : WORD GEOGRAPHY OF SOUTHERN THAI SPOKEN
IN PHANGNGA AND KRABI. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. M.R. KALAYA
TINGSABADH, PH.D. 247 PP. ISBN 974-579-488-1

This thesis is a study of lexical variation in Southern Thai spoken in Phangnga and Krabi in order to divide the area into sub-dialect areas. The results are compared with those of the previous studies of phonological variation in the same area as well as those of lexical variation in Surat Thani and Nakhon Si Thammarat.

The data in this study were gathered by postal questionnaire. There are 92 study locations - one in each Tambon. The respondents are the headmasters of Tambon schools. The returned questionnaires came from 89.13 per cent of all the Tambon.

The study shows that Phangnga and Krabi can be divided into two sub-dialect areas. The linguistic boundary runs in the west-east direction (from the coast of Amphoe Takuathung in Phangnga to Amphoe Au-luek and Amphoe Plaiphraya in Krabi. The linguistic boundary found in this study is near the phonological boundary. Moreover, when comparing the result of this study with the result of lexical variation in Surat Thani and Nakhon Si Thammarat, it was found that there are 2 main linguistic boundaries :
1. the boundary that runs in the north-south direction separating Phangnga and Krabi from Surat Thani and Nakhon Si Thammarat; 2. the boundary that runs in the west-east direction including most of the area of Phangnga with Surat Thani and most of the area of Krabi with Nakhon Si Thammarat.

ภาควิชา ภาษาดำรงที่
สาขาวิชา ภาษาดำรงที่
ปีการศึกษา ๒๕๓๓

ลายมือชื่อนิติต สุปิณพ วัฒนกุลมณฑก
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สนิท วัฒนกุลมณฑก
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทธิย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้ความดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความปรึกษา ข้อคิดเห็น ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนนำกำลังใจอย่างดีเยี่ยมเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.วิจินต์ ภาณุพงศ์ และอาจารย์ ดร.ชลิตา โรจนวัฒนวุฒิ กรรมการผู้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ความแนะนำที่เป็นประโยชน์และทบทวนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ใหญ่ทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และที่จะลืมเสียมิได้คือ กำลังใจจากบุคคลผู้ใกล้ชิดรอบข้าง คุณพ่อ คุณแม่ ผู้คอยดูแลและให้การสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนมาโดยตลอด และขอขอบคุณในน้ำใจไมตรีจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่าน

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและงานวิจัยต่อ ๆ ไปในเบื้องหน้า ผู้วิจัยขอยกคุณความดีที่เกิดจากประโยชน์นี้มาให้กับคุณพ่อ คุณแม่ คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางสาวสุนีย์พร เลิศกุลทานนท์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ญ
รายการภาพประกอบ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
1.8 รายละเอียดเกี่ยวกับจังหวัดที่ทำการศึกษ	15
2 วิธีดำเนินการวิจัย	23
2.1 การคัดเลือกหน่วยกรณี	23
2.2 การสร้างแบบสอบถาม	24
2.3 การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล	25
2.4 การคัดเลือกผู้ตอบแบบสอบถาม	25
2.5 การจัดส่งแบบสอบถาม	26
2.6 การประมวลข้อมูลและวิเคราะห์	27
2.7 สรุปและ เปรียบเทียบกับผลการศึกษาทางเสีง	29

บทที่	หน้า
3	การพิจารณากระจายของศัพท์และการลากเส้นแบ่ง เขตศัพท์ 30
3.1	การพิจารณาการกระจายของศัพท์ 30
3.2	การลากเส้นแบ่ง เขตศัพท์ 31
3.3	การกำหนดสัญลักษณ์แทนศัพท์ที่ใช้ในแต่ละบริเวณ 32
4	การแบ่ง เขตภาษาถิ่นย่อย 85
4.1	การหาเส้นแบ่ง เขตศัพท์สำคัญ 85
4.2	การทำแผนที่ชุดที่ 2 86
4.3	การกำหนดศัพท์ที่ใช้ในแต่ละบริเวณ 86
4.4	การแสดง เขตศัพท์ 88
4.5	ประเภทของแผนที่ 139
4.6	การหาแนวแบ่ง เขตภาษาถิ่นย่อย 141
4.7	การเปรียบเทียบกับผลการแปรของเสียง 142
4.8	บริเวณย่อยที่น่าสนใจ 143
5	การแปรของศัพท์ในจังหวัดพังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช 150
5.1	ขั้นตอนในการเปรียบเทียบ 150
5.2	ประเภทของแผนที่ 176
5.3	การหาแนวแบ่ง เขตภาษา 178
6	สรุปผลการวิจัยและ เสนอแนะ 184
6.1	สรุปผลการวิจัย 184
6.2	อภิปรายผล 186
6.3	ข้อเสนอแนะ 192
	บรรณานุกรม 193

ภาคผนวก	หน้า
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	195
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ศัพท์	202
ภาคผนวก ค อัตราการปรากฏของศัพท์ในบริบทที่มีศัพท์หลายศัพท์ใช้ปะปนกัน :	
การวิเคราะห์ในระดับข้อมูล	235
ภาคผนวก ง อัตราการปรากฏของศัพท์ในบริบทที่มีศัพท์หลายศัพท์ใช้ปะปนกัน :	
การวิเคราะห์ในระดับตีความ	240
ประวัติผู้เขียน	247

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงพื้นที่ที่มีผู้ศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ เชียง เปรียบเทียบ	2
2	แสดงระบบวรรณยุกต์ของภาษาพังงาและกระบี่	6
3	แสดงจำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากตำบลใน แต่ละอำเภอ	26

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1	แผนที่แสดงการแปรของลักษณะทางสัทศาสตร์ของสระ /i:/ และ /u:/ ในจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และภูเก็ต 8
2	แผนที่แสดงการแบ่งเขตภาษาถิ่นในจังหวัดตรัง กระบี่ พังงา และ ภูเก็ต โดยยใช้ลักษณะทางสัทศาสตร์ของวรรณยุกต์เป็นเกณฑ์ 10
3	แผนที่แสดง เส้นแบ่งเขตภาษาที่ปรากฏในงานวิจัยของดวงใจเอช (2529) 13
4	แผนที่แสดง เขตการปกครองในระดับตำบลและอำเภอของจังหวัด พังงา 16
5	แผนที่แสดง เขตการปกครองในระดับตำบลและอำเภอของจังหวัด กระบี่ 20
6-55	แผนที่ชุดที่ 1 แสดงการกระจายของศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในจังหวัด พังงาและกระบี่ 35-84
56-105	แผนที่ชุดที่ 2 แสดงการเกาะกลุ่มของศัพท์ในจังหวัดพังงาและกระบี่ . . . 89-138
106-111	แผนที่ชุดที่ 3 แสดงแนวแบ่งเขตภาษาในจังหวัดพังงาและกระบี่ . . . 144-149
112	แผนที่แสดง เขตการปกครองในระดับจังหวัดของจังหวัด พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช 152
113	แผนที่แสดง เขตการปกครองในระดับอำเภอของจังหวัดพังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช 153
114-135	แผนที่ชุดที่ 4 แสดงการเกาะกลุ่มของศัพท์ในจังหวัดพังงาและกระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช 154-175
136-139	แผนที่ชุดที่ 5 แสดงแนวแบ่งเขตภาษาในจังหวัดพังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี และนครศรีธรรมราช 180-183